שִׂיחוֹת־חִנּוּךְ

גיליון ו׳

שִׂיחוֹת נִפְלָאוֹת, הַדְרָכוֹת יְשָׁרוֹת, בְּעִנְיְנֵי חִנּוּךְ קָדוֹשׁ וְטָהוֹר מִדַּבְּרוֹת,
נִשְׁמְעוּ מִפִּי־קֹדֶשׁ מוֹרֵנוּ הָרַהַ״צ רַבִּי יִצְחָק שְׁמוּאֵל אַהֲרֹן לֶעזֶר שְׁלִיטַ״א

שִׂיחָה לִמְחַנְּכִים – יוֹם א׳ פָּרָשַׁת וַיֵּשֶׁב י״ז כִּסְלֵיו תשפ״ו

אַהֲבַת הַתּוֹרָה

חַסְדֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲנַחְנוּ זוֹכִים לְעוֹד שָׁבוּעַ בְּחִנּוּךְ יְלָדֵינוּ הַיְקָרִים; אֵיזוֹ מְשִׂימָה קְדוֹשָׁה יֵשׁ לָכֶם, מְחַנְּכִים יְקָרִים, לְהָרִים וּלְהַגְבִּיהַּ כָּל יֶלֶד, שֶׁהוּא נְשָׁמָה קְדוֹשָׁה!

פָּרָשַׁת הַשָּׁבוּעַ הִיא פָּרָשַׁת וַיֵּשֶׁב, וּבָהּ מְסֻפָּר אֵיךְ יַעֲקֹב אָבִינוּ הִתְנַהֵג עִם יוֹסֵף הַצַּדִּיק, וְאֵיךְ הוּא קֵרֵב אוֹתוֹ וּבָנָה אוֹתוֹ "כִּי בֶן זְקֻנִים הוּא לוֹ", וּמוּבָא בְּ׳בַּעַל־הַטּוּרִים׳, שֶׁזֶּה מְרֻמָּז עַל שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, כִּי 'זְקֻנִים' רָאשֵׁי־תֵּבוֹת זְרָעִים קָדָשִׁים נְשִׁים יְשׁוּעוֹת מוֹעֵד; **יַעֲקֹב אָבִינוּ חִנַּךְ אֶת יוֹסֵף הַצַּדִּיק מִיַּלְדוּתוֹ עִם לְמוּד מִשְׁנָיוֹת!**

וְאֶת הַחִנּוּךְ הַזֶּה צְרִיכִים הַיְלָדִים לְקַבֵּל כְּבָר בִּצְעִירוּתָם; מְלַמְּדִים יְקָרִים, **תַּכְנִיסוּ בָּהֶם אַהֲבַת הַתּוֹרָה** - לְמוּד מִשְׁנָיוֹת! שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה! שֶׁהַיְלָדִים יַרְגִּישׁוּ שֶׁזֶּה חֵלֶק מֵהַגְּדִילָה שֶׁלָּהֶם - כָּךְ הֵם גְּדֵלִים, עוֹשִׂים סִיּוּם מִשְׁנָיוֹת! וְזוֹ הַחִיּוּת שֶׁלָּהֶם!

עוֹשִׂים 'עֵסֶק'

וּכְשֶׁיֶּלֶד עוֹשֶׂה סִיּוּם מִשְׁנָיוֹת, צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת מִזֶּה "עֵסֶק" - לְשַׂבֵּחַ וּלְפָאֵר אֶת זֶה! וּבִפְרָט אֵצֶל הַיְלָדִים הַיּוֹתֵר צְעִירִים, וְגַם אֵצֶל הַגְּדוֹלִים - שֶׁמַּתְחִילִים לִלְמֹד גְּמָרָא, שֶׁיַּרְגִּישׁוּ אֶת הַחֲשִׁיבוּת שֶׁל זֶה, וְכָל אֶחָד יִהְיֶה בִּבְחִינַת "בֵּן זְקֻנִים" - אוֹמֵר הַתַּרְגּוּם: 'בַּר־חַכִּים', כְּלוֹמַר: **בֵּן חָכָם!** וְאִם מְחַנְּכִים בָּזֶה יְלָדִים כְּבָר בְּגִיל צָעִיר - אֵיזוֹ קְדֻשָּׁה זֶה! אֵיזֶה חִנּוּךְ קָדוֹשׁ וְטָהוֹר!

דִּבּוּר נָקִי

גַּם צְרִיכִים לְהִזָּהֵר מְאֹד לְחַנֵּךְ יְלָדִים לִשְׁמֹר עַל 'נְקִיּוּת וְטָהֳרַת הַלָּשׁוֹן'! כָּתוּב בְּפָרָשַׁת הַשָּׁבוּעַ לְגַבֵּי יוֹסֵף הַצַּדִּיק וְאֶחָיו: "וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת דִּבָּתָם רָעָה אֶל אֲבִיהֶם"; אוֹמֵר רַשׁ"י, שֶׁיּוֹסֵף הַצַּדִּיק הָיָה אוֹמֵר לְיַעֲקֹב אָבִינוּ, שֶׁאֶחָיו הַגְּדוֹלִים הָיוּ מְזַלְזְלִים בִּבְנֵי הַשְּׁפָחוֹת וְקוֹרְאִים לָהֶם עֲבָדִים; וְזֶה הָיָה לְשֵׁם־שָׁמַיִם, כְּדֵי שֶׁיְּזַהֲרוּ בִּנְקִיּוּת הַלָּשׁוֹן! יוֹסֵף הַצַּדִּיק אוֹמֵר לְיַעֲקֹב אָבִינוּ: 'צְרִיכִים לְדַבֵּר עִם הָאַחִים שֶׁיְּדַבְּרוּ "בִּלְשׁוֹן־הַקֹּדֶשׁ"! וְכִי בִּגְלַל שֶׁהֵם 'בְּנֵי הַשְּׁפָחוֹת' מְכַנִּים אוֹתָם בְּשֵׁם 'עֲבָדִים', חַס וְשָׁלוֹם?!...

וְעַל זֶה צָרִיךְ לְדַקְדֵּק כָּל מְחַנֵּךְ - לְדַבֵּר "בִּלְשׁוֹן־הַקֹּדֶשׁ"! לוֹמַר תָּמִיד מִלִּים טוֹבוֹת! **אִם שׁוֹמְעִים בַּכִּתָּה אֵיזֶה יֶלֶד שֶׁמַּפְקִיר אֶת הַפֶּה שֶׁלּוֹ - צְרִיכִים 'לְהַעֲמִיד אוֹתוֹ עַל הַמָּקוֹם'!**

וּבְתַחְלָה מוֹכִיחִים אוֹתוֹ בַּצַּד: 'לֹא מְדַבְּרִים כָּכָה! אֲנַחְנוּ לֹא מַזְכִּירִים מִלָּה כְּזֹאת! זֶה לֹא מְקֻבָּל אֶצְלֵנוּ!'. **אֲבָל לִפְעָמִים צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת אֶת זֶה בְּרַבִּים - 'כָּכָה לֹא מְדַבְּרִים בַּכִּתָּה שֶׁלָּנוּ! וְלֹא רַק בַּכִּתָּה, אֶלָּא בְּכָל הַחַיִּים שֶׁלָּנוּ לֹא אוֹמְרִים אֶת הַמִּלָּה הַזֹּאת!'...** לְצַעֲרֵנוּ שׁוֹמְעִים הַרְבֵּה פְּעָמִים יְלָדִים שֶׁ'פּוֹלְטִים' מִפִּיהֶם אֵיזוֹ מִלָּה לֹא טוֹבָה, **וּצְרִיכִים לְחַנֵּךְ אֶת הַיְלָדִים בָּזֶה!**

חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים מְאֹד הִקְפִּידוּ עַל קְדֻשַּׁת הַלָּשׁוֹן - "לְשׁוֹן־קֹדֶשׁ", וּמוּבָא בַּגְּמָרָא (פְּסָחִים ג.), שֶׁהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הֶאֱרִיכָה כַּמָּה אוֹתִיּוֹת בַּפָּסוּק (בְּרֵאשִׁית ז, ח): "מִן הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה וּמִן הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אֵינֶנָּה טְהֹרָה", וְלֹא אָמְרָה 'הַבְּהֵמָה הַטְּמֵאָה', כְּדֵי לְהַשְׁמֵר מִדָּבָר מָגֹנֶה! וְזֶה לְמוּד לְכָל אֶחָד - לְחַפֵּשׂ תָּמִיד אֵיךְ לְדַבֵּר מִלִּים טוֹבוֹת!

[וְיָדוּעַ עַל צַדִּיקִים שֶׁהִקְפִּידוּ מְאֹד לִשְׁמֹר עַל הַדָּבָר הַזֶּה - לְהוֹצִיא רַק מִלִּים טוֹבוֹת מֵהַפֶּה!].

אֶת כֻּלָּם!

נִתְבּוֹנֵן בְּדָבָר נוֹסָף שֶׁיֵּשׁ לָנוּ בְּפָרָשַׁת הַשָּׁבוּעַ: יַעֲקֹב אָבִינוּ עָשָׂה לְיוֹסֵף הַצַּדִּיק "**כְּתֹנֶת פַּסִּים**"; וַחֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים לִמְּדִים מִזֶּה שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת 'הַפְלָיוֹת' וְזִכְיוֹת מֵיְחָדוֹת לְבֵן אֶחָד בֵּין שְׁאָר הַבָּנִים, וְזֶה לְמוּד חָשׁוּב מְאֹד לְמֵחָנֵךְ: **צְרִיכִים לְקָרֵב אֶת כָּל הַיְלָדִים! שֶׁלֹּא יִהְיֶה מַצָּב שֶׁיַּגִּידוּ: 'הַמְלַמֵּד הַזֶּה מְקָרֵב רַק יֶלֶד אֶחָד... הוּא מִתְיַחֵס לְיֶלֶד מְסֻיָּם בְּאֹפֶן מְיֻחָד מִשְּׁאָר הַיְלָדִים'... אָסוּר שֶׁיִּהְיֶה דָּבָר כָּזֶה! צָרִיךְ לִהְיוֹת יַחַס שָׁוֶה לְכָל הַיְלָדִים! וְהַיְלָדִים צְרִיכִים לְהַרְגִּישׁ אֶת זֶה - שֶׁהַמְחַנֵּךְ אוֹהֵב אֶת כֻּלָּם בְּיַחַד!**

כְּתֹנֶת הַפַּסִּים

וְעוֹד אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁ'**כְּתֹנֶת הַפַּסִּים**' שֶׁל יוֹסֵף הַצַּדִּיק הָיְתָה עַל־שֵׁם הַצָּרוֹת שֶׁסָּבַל בְּחַיָּיו, כִּי 'פַּסִּים' רָאשֵׁי־תֵּבוֹת פּ'וֹטִיפַר ס'וֹחֲרִים י'שְׁמְעֵאלִים מ'דְיָנִים; מָה הַלִּמּוּד הַמָּנָח בָּזֶה? מַדּוּעַ יַעֲקֹב אָבִינוּ עָשָׂה כְּזֹאת כְּתֹנֶת לִבְנוֹ יוֹסֵף - עַל־שֵׁם צָרוֹתָיו?...

וְגַם, לְפִי הַמּוּבָא בְּדִבְרֵי מְפָרְשֵׁי הַתּוֹרָה, הָיוּ צְבָעִים שׁוֹנִים בַּכְּתֹנֶת שֶׁל יוֹסֵף הַצַּדִּיק, וּמֶה הַלִּמּוּד בְּכָל זֶה? מָה הָיְתָה כַּוָּנָתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ בָּזֶה?

אַךְ יֵשׁ בָּזֶה לִמּוּד עָצוּם: יַעֲקֹב אָבִינוּ רָאָה בְּרוּחַ־קָדְשׁוֹ שֶׁהַיֶּלֶד הַזֶּה יוֹסֵף יַגִּיעַ לְמַצָּבִים לֹא פְּשׁוּטִים; יַעֲבֹר עָלָיו דְּבָרִים לֹא קַלִּים... הוּא הִשְׁגִּיחַ, הֵבִין וְיָדַע זֹאת! הֲרֵי אֶחָיו שָׂנְאוּ אוֹתוֹ, וְאָמְנָם יִתְגַּלְגֵּל כַּמָּה וְכַמָּה גִּלְגּוּלִים עַד שֶׁיַּגִּיעַ לְמַעֲלָתוֹ וּגְדֻלָּתוֹ לִהְיוֹת מִשְׁנֶה לְמֶלֶךְ מִצְרַיִם, וּלְפַרְנֵס וּלְכַלְכֵּל אֶת כֻּלָּם וְכוּ', אֲבָל עַד שֶׁיָּבוֹא לְשָׁם יַעַבְרוּ עָלָיו כָּל־מִינֵי מַצָּבִים לֹא פְּשׁוּטִים, וְיַעֲקֹב אָבִינוּ כְּבָר הֵכִין אוֹתוֹ! וְזֶה חֵלֶק מֵחִנּוּךְ שֶׁמְּחַנְּכִים יַלְדֵי יִשְׂרָאֵל - **לְהָכִין אוֹתָם עַל הַחַיִּים!**

וְאָכֵן, לֹא צְרִיכִים לְהַפְחִיד אֶת הַיְלָדִים שֶׁיַּעַבְרוּ, חַס וְשָׁלוֹם, דְּבָרִים קָשִׁים בְּחַיֵּיהֶם... אֲבָל לְלַמֵּד אוֹתָם בְּצוּרָה כְּלָלִית כָּל־מִינֵי לִמּוּדִים אֵיךְ צְרִיכִים לְהִתְנַהֵג בְּכָל־מִינֵי אֲפָנִים בַּחַיִּים! הֵן אִם נִמְצָאִים אֲצֶל פּוֹטִיפַר, וְהֵן אֲצֶל יִשְׁמְעֵאלִים, מִדְיָנִים אוֹ סוֹחֲרִים, שֶׁזֶּה מְרַמֵּז עַל כָּל־מִינֵי עִנְיָנִים בַּחַיִּים - **כְּבָר צְרִיכִים לְהָכִין אֶת יְלָדִים עִם לִמּוּדִים טוֹבִים! שֶׁהֵם יֵדְעוּ אֵיךְ לִהְיוֹת יְהוּדִי טוֹב וְצַדִּיק בְּכָל מַצָּב שֶׁיִּהְיוּ בַּחַיִּים! אָדָם לֹא יוֹדֵעַ אֵיפֹה הוּא יִהְיֶה בִּימֵי חַיָּיו, וְזֶה חֵלֶק מֵהַחִנּוּךְ שֶׁהוּא מְקַבֵּל - שֶׁמְּלַמְּדִים אוֹתוֹ מַה יַּעֲשֶׂה!**

וְזֶה הַפֵּרוּשׁ בַּפָּסוּק: "**וְיִשְׂרָאֵל אָהַב אֶת יוֹסֵף מִכָּל בָּנָיו כִּי בֶן זְקֻנִים הוּא לוֹ וְעָשָׂה לוֹ כְּתֹנֶת פַּסִּים**" - מָה הַמֻּסָּר בָּזֶה? יַעֲקֹב אָבִינוּ הָיָה אָז כְּבָר זָקֵן, וְהָיָה לוֹ הַרְבֵּה נִסָּיוֹן בַּחַיִּים, וְאֶת כָּל זֶה הוּא הִכְנִיס בְּתוֹךְ הַ'כְּתֹנֶת פַּסִּים'... - הוּא מָסַר לְיוֹסֵף הַצַּדִּיק לִמּוּדִים אֵיךְ יַחֲזִיק מַעֲמָד בְּכָל־מִינֵי מַצָּבִים שֶׁרַק יִהְיוּ לוֹ, שֶׁזֶּה הָעִנְיָן שֶׁהָיְתָה הַכְּתֹנֶת "**צִבְעוֹנִית**" - לְלָמְדוֹ שֶׁיֵּדַע אֵיךְ לְהִסְתַּדֵּר בְּכָל מָקוֹם וּבְכָל מַצָּב שֶׁיִּמְצָא אֶת עַצְמוֹ, כְּמוֹ דָּבָר 'צִבְעוֹנִי' - מִסְתַּדֵּר עִם כָּל צֶבַע...

בְּצוּרָה חִיּוּבִית

וְזֶה הַמֻּסָּר לָכֶם, מְלַמְּדִים יְקָרִים, שֶׁאֶת הַנִּסָּיוֹן שֶׁיֵּשׁ לָכֶם בַּחַיִּים - כָּל אֶחָד כְּפִי עִנְיָנוֹ - תַּכְנִיסוּ בַּיְלָדִים, כְּלוֹמַר: **מַה שֶּׁאַתֶּם מְבִינִים שֶׁיִּהְיֶה טוֹב לַיֶּלֶד, תְּלַמְּדוּ לוֹ כְּבָר עַכְשָׁו שֶׁהוּא צָעִיר! אֲבָל** תַּסְבִּירוּ לָהֶם אֶת הַדְּבָרִים בְּצוּרָה מְאֹד מְאֹד **חִיּוּבִית** - אֵיךְ צְרִיכִים לְהַחֲזִיק מַעֲמָד בְּכָל מַצָּב וּבְכָל עִנְיָן שֶׁאָדָם מוֹצֵא אֶת עַצְמוֹ וְכוּ'; זֶה חֵלֶק מֵחִנּוּךְ קָדוֹשׁ וְטָהוֹר, שֶׁמַּכִּינִים אֶת הַיְלָדִים לְזֶה, **וַאֲפִלּוּ שֶׁהֵם יְלָדִים מַמָּשׁ צְעִירִים** - הֵם שׁוֹמְעִים מֵהַמְלַמֵּד, שֶׁזֶּה "הַצַּדִּיק" שֶׁלָּהֶם, אֵיךְ אֶפְשָׁר לְהִתְחַזֵּק תָּמִיד, וּלְהַחֲזִיק מַעֲמָד בְּכָל הָעִנְיָנִים.

הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יִתֵּן לָכֶם הַצְלָחָה רַבָּה עִם חִנּוּךְ הַיְלָדִים, וְזֶה יָבִיא לָכֶם שֶׁפַע רוּחָנִי וְשֶׁפַע גַּשְׁמִי, וְתִרְווּ רֹב נַחַת דִּקְדֻשָּׁה מִכָּל הַתַּלְמִידִים וְכֵן מֵהַיְלָדִים שֶׁלָּכֶם, וְנִזְכֶּה לִשְׁמֹעַ בְּשׂוֹרוֹת טוֹבוֹת וּמְשַׂמְּחוֹת!

מְלַמֵּד מֻכְרָח לִהְיוֹת דֻּגְמָא טוֹבָה לְתַלְמִידָיו **תָּמִיד!** מַה זֶּה 'תָּמִיד'? **בְּכָל הִתְנַהֲגוּת וּבְכָל זְמַן!** לֹא רַק בְּתוֹךְ הַכִּתָּה, אֶלָּא **בְּכָל מָקוֹם!**

(קוּנְטְרֵס 'מְחַנֵּךְ חָדָשׁ')